

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 106/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Katarínou Jančárovou, advokátkou, Legionárska 618, Trenčín, proti postupu Okresného súdu Piešťany v konaní sp. zn. 9P/78/2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 9P/78/2022 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovateľka navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Požaduje tiež finančné zadostučinenie vo výške 500 eur, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom.

II.

Skutkové východiská

2. Na Okresnom súde Trenčín prebieha pod sp. zn. 26P/69/2020 konanie o rozvod manželstva rodičov maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletá“), a o úpravu pomerov rodičov k maloletej na čas po rozvode. Matkou maloletej je sťažovateľka a otcom maloletej [REDAKOVANÉ].

3. Maloletá bola neodkladným opatrením okresného súdu č. k. 6P/20/2022 z 21. februára 2022 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 23CoP/50/2022-378

z 27. mája 2022 zverená do osobnej starostlivosti otca a bol upravený styk maloletej so sťažovateľkou (ústavnému súdu je z jeho rozhodovacej činnosti známe, že uznesenie krajského súdu bolo predmetom prieskumu na ústavnom súde v konaní sp. zn. II. ÚS 416/2022, pričom ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako zjavne neopodstatnená, pozn.).

4. Okresný súd začal uznesením z 21. marca 2022 konanie o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletej na čas do rozvodu. Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 11. apríla 2022. Konanie bolo zapísané pod sp. zn. 9P/78/2022.

5. Okresný súd v auguste 2022 v napadnutom konaní zabezpečoval správy od Sociálnej poisťovne, Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, účastníkom doručoval poučenie, výzvu na vyjadrenie. Pojednávanie nariadil na 20. október 2022. Otec maloletej požiadal o jeho odročenie z dôvodu práceneschopnosti. Okresný súd žiadosti vyhovel a nariadil nový termín pojednávania na 24. november 2022, na ktorý sa dostavila sťažovateľka a kolízny opatrovník; otec maloletej sa nedostavil, pretože nemal riadne doručené predvolanie na pojednávanie a nebola zachovaná lehota na prípravu pojednávania. Okresný súd nariadil nový termín pojednávania na 15. december 2022. Otec maloletej 14. decembra 2022 požiadal o odročenie termínu na 15. december 2022 z dôvodu opätovnej práceneschopnosti. Nový termín pojednávania bol nariadený na 24. január 2023.

6. Otec maloletej 16. januára 2023 požiadal o prenesenie miestnej príslušnosti na Okresný súd Trenčín. Okresný súd uznesením č. k. 9P/78/2022-194 z 23. januára 2023 rozhodol o prenesení miestnej príslušnosti na Okresný súd Trenčín.

7. Predseda okresného súdu listom zo 14. februára 2023 vyhodnotil sťažnosť sťažovateľky na prietahy zo 16. decembra 2022 podanú podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako nedôvodnú.

III.

Argumentácia sťažovateľky

8. Podľa sťažovateľky okresný súd koná neefektívne. Prvé pojednávanie vo veci okresný súd nariadil až po viac ako šiestich mesiacoch od začatia konania. Okresný súd síce nariadil termíny pojednávania, tieto však následne zrušil bez adekvátnych dôvodov. Otec maloletej dvakrát požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu jeho práceneschopnosti, predložil však potvrdenia so zakrytým údajom o tom, či mal povolené vychádzky. Ak by mal povolené vychádzky počas svojej pracovnej neschopnosti, nič mu nebránilo zúčastniť sa aj súdneho pojednávania. Pokiaľ ide o otcom maloletej predloženú fotografiu „*bezprostredne po operácii nosnej prepážky*“, sťažovateľka konštatuje, že otec maloletej nepredložil žiadny hodnoverný doklad o tom, kedy sa operácia uskutočnila, ak na jej základe chcel preukázať svoju nemožnosť dostaviť sa na pojednávanie. Okresný súd spôsobil zbytočné prietahy tým, že nežiadal od otca maloletej, aby sa dal pri opakovanej neúčasti zo zdravotných dôvodov zastúpiť, žiadostiam otca o odročenie termínu pojednávania vyhovel napriek tomu, že nešlo o dôležité dôvody a tieto dôvody neboli súdu oznámené včas, t. j. bezodkladne po tom, čo sa o nich otec maloletej dozvedel. Okresný súd navyše pri nariaďovaní termínu pojednávania opomenul lehotu na doručovanie a v tejto lehote sa malo uskutočniť aj pojednávanie, na ktoré bol otec predvolávaný.

9. Sťažovateľka tiež okresnému súdu vytýka, že preniesol miestnu príslušnosť len jeden deň pred naplánovaným termínom pojednávania v rozpore so zásadou *perpetuatio fori*. Od vydania uznesenia o začatí napadnutého konania nenastala zmena, ktorá by mohla byť dôvodom na prenesenie miestnej príslušnosti.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03), čo umožňuje preskúmať ich namietané porušenie spoločne.

11. Ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). V prípade, keď ústavný súd zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevysloví porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (napr. II. ÚS 57/01, IV. ÚS 110/04), prípadne návrhu buď nevyhovie (napr. I. ÚS 11/00), alebo ho odmietne ako zjavne neopodstatnený (napr. IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011). K takémuto záveru dospel ústavný súd aj pri predbežnom prerokovaní tejto ústavnej sťažnosti.

12. Podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu sú pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zohľadňované tri základné kritéria, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd zohľadňuje aj význam predmetu konania pre sťažovateľa.

13. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, predmetom konania je úprava rodičovských práv k maloletému dieťaťu na čas do rozvodu, teda po právnej stránke ide o štandardnú rodinnoprávnu vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Rovnako ústavný súd hodnotí aj skutkovú stránku predmetnej veci.

14. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným prietahom.

15. Úprava výkonu rodičovských práv k maloletému dieťaťu nepochybne patrí medzi prednostnú agendu všeobecných súdov, čo sa premieta do opodstatnenosti významu sporu pre sťažovateľku. Na druhej strane ústavný súd dáva do pozornosti, že napadnuté konanie začalo *ex officio* z iniciatívy okresného súdu, a to nadobudnutím právoplatnosti uznesenia o začatí konania (11. apríla 2022), teda sťažovateľka sa vo vzťahu k predmetu tohto konania ničoho nedomáhala. Je tiež potrebné uviesť, že starostlivosť o maloletú a styk s ňou sú upravené neodkladným opatrením (maloletá bola zverená do osobnej starostlivosti otca a došlo k úprave styku sťažovateľky s maloletou), teda nejde

o stav, keď by do právoplatného rozhodnutia vo veci samej v napadnutom konaní boli starostlivosť a styk ponechané na ľubovôľu rodičov maloletej, resp. jedného z rodičov. Uvedené okolnosti zmierňujú právnu neistotu sťažovateľky v napadnutom konaní.

16. Napadnuté konanie v čase podania ústavnej sťažnosti prebieha 10 mesiacov, dosiaľ nedošlo ani k jednému riadnemu uskutočneniu pojednávania vo veci samej, okresný súd uznesením z 23. januára 2023 na návrh otca preniesol miestnu príslušnosť na Okresný súd Trenčín.

17. Vnímajúc povahu a celkovú dĺžku namietaného konania, ktorá v okolnostiach tohto prípadu predstavuje 10 mesiacov, ústavný súd konštatuje, že doterajší postup okresného súdu síce nie je optimálny, no nie ústavne neudržateľnej intenzity. Zo žiadosti otca o prenesenie miestnej príslušnosti zo 16. januára 2023 (ktorá je súčasťou príloh ústavnej sťažnosti) vyplýva, že okresný súd otca maloletej vyzval, aby si v prípade, že trpí dlhodobými zdravotnými problémami, zvolil zástupcu. Z uvedeného je teda zrejmé, že okresný súd nenechal skutočnosť, že otec opätovne žiadal o odročenie pojednávania zo zdravotných dôvodov, bez povšimnutia a snahy zabezpečiť riadnu realizáciu pojednávania vo veci. Vo vzťahu k námietke sťažovateľky, podľa ktorej v napadnutom konaní nie je daný dôvod na prenesenie miestnej príslušnosti, ústavný súd konštatuje, že ústavnému súdu neprináleží posudzovať rozhodnutie okresného súdu z 23. januára 2023 o prenesení miestnej príslušnosti na Okresný súd Trenčín, keďže sťažovateľka toto rozhodnutie okresného súdu neučinila predmetom prieskumu na ústavnom súde.

18. Po predbežnom preskúmaní ústavnej sťažnosti s prihliadnutím na jej dôvody ústavný súd dospel k záveru, že dĺžka napadnutého konania sama osebe či postup okresného súdu nemajú charakter pochybenia takej intenzity, že by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol ústavný súd dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

19. Ak porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dosiahne takú intenzitu, že to zo strany príslušného všeobecného súdu signalizuje až odmietnutie možnosti domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, možno prijať záver, že takýmto postupom súdu došlo, resp. dochádza aj k zásahu do samotnej podstaty práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 268/2012). Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd nedospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru, nezostávalo mu iné, než ústavnú sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde aj v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. marca 2023

Robert Šorl
predseda senátu